

REDACTIA

Deak Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

în Austro-Ungaria:
 un an 20 cor. pe 1/2
 10 cor.; pe 1/4 de an
 cor.; pe 1 lună 2 cor.
 de Duminecă pe un
 — 4 coroane.
 Pentru România și
 străinătate pe an:
 40 franci.

inscripție nu se napotază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deak Ferencz-u. Nr 8

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
 dată 14 bani; a doua oară
 12 bani; a treia oară 8 b.,
 de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
 inserțiunile sunt a se plăti
 înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se
 primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Datorii naționale.

(R.) Își poate închipui cineva că
 bun Românul care nu-și cultivă
 datoria?

Desigur că nu.

Ori e bun Românul care nu sus-
 ține instituțiile naționale?

Har' dacă ar fi să întocmim o
 listă cu numele cărțurilor zișt „in-
 teligenți“, în casa căror limba lor ma-
 trimă este — străină, ar trebui să
 îndăjduim de soartea neamului ro-
 mânesc. Prin părțile ungare mai ales,
 începând din Maramureș, continuând
 în Sătmăr, Selagiu, Bihor, Bichiș,
 Arad, Arad, și așa mai departe spre
 răsărit până la Dunăre și spre răsă-
 rit până pe la Cluj, o să întâlnim
 advocați, ba chiar preoți și învățători
 români, în casa cărora nu se vorbește
 românește.

Cu atât mai puțin se citește și se
 scrie românește. Măcar că toți trăiesc
 în agoniseala bietului țeran român și
 capii celor mai multe din aceste fa-
 milii, sunt fiți ieșiți din popor.

Că ce fel de sentimente naționale
 pot avea asemenea Români, e de pri-
 mic să arătam. Cert e, că pentru cauza
 națională ar fi fost mai bine ca Ro-
 mânii aceștia să nu fi învățat carte,
 ci să fi rămas la coarnele plugului.
 Și n'ar sporit atunci numărul celor de
 care trebuie să ne fie rușine, ori cari
 — de multe ori — sporesc rindurile
 adversarilor neamului românesc.

Dacă numai aceștia nu și-ar face
 datoria către neam, încă n'am sta
 pe rău. Nația românească, lui D-zeu
 mulțumire! — este încă atât de vigo-
 rasă, în cât să poată dăinui și per-
 tând atâtea forțe — ori mai bine, us-
 cătur!

E vorba însă că și în masa mare
 intrat un fel de indolență care azi
 poate să fie izvorul și altor
 rele.

Să ne explicăm.

Am căutat să ne informăm asu-
 pra situației ziarelor noastre naționale
 politice, bisericesti, economice și lite-
 rare. Ei bine, toate o duc nu se poate
 mai greu. Nu din cauză că nu ar
 avea cititori, „abonenți“, ci pentru-că
 aceștia nu plătesc. Jumătate dintre ci-
 titori rămân restanțieri și cel puțin a
 partea parte nu mai plătesc nici chiar
 amintându-i cu proces, ori dându-i
 în judecată.

Avem înșine experiențe pe acest
 teren și putem să spunem că nu e
 vorba numai de serăcie, ci nu-și fac
 datoria chiar oameni cu dare de mână.

E mai mult de cât nepăsare la
 mijloc, e o răutate care domină.
 Simțul de onestitate e slabit.

Cât de adânc s'a înrădăcinat acest
 rău, ne servește cu pildă și un avis
 al „Foaiet Diecesane“, care în nume-
 rul său din urmă scrie:

„Ven. Sinod eparchial (Caransebes)
 sub Nr. pot. 30 ex, 1898 a decis ca pre-
 tensiunile tipografiei și librăriei noastre
 diecesane să se înceseze la caz de lipsă
 și pe calea procesului“.

Și se vede că lipsa aceasta se
 simte, pentru-că cei interesați sunt
 avisați mereu.

Și desigur că la toate diecesele,
 administrațiunile tipografilor și foilor
 au de încasat sume enorme. O știm
 chiar pozitiv, că așa este. Tipografia
 Diecesei Aradului, are, de pildă, vre-o
 14.000 coroane restante, chiar de
 sub domnia episcopului Mețianu, care
 — se știe — în daraveri bănești era
 cât se poate de energic.

Ei bine, dacă așa li-se întâmplă
 autorităților, cari au o atât de mare
 forță morală, ce să mai zicem noi,
 ziarele politice, cari n'avem la dis-
 poziție organele administrative?

Azi mâne o să fim silite a numi
 în public cărțurarii, uniți fruntași, în
 cari interesul pentru presă este atât
 de scăzut, încât nici cu vorbă bună,
 nici cu rea, nu le scoți banii ce da-
 torează, deși fiecare își poate da
 seama de cheltuelile enorme ce ne-
 cesitează susținerea unui ziar politic.

Răul acesta e nu numai o mize-
 rie pentru presă, azi singura care
 susține lupta națională, dar e o ru-
 șine pentru cei-ce contribuie la men-
 ținerea răului.

Când stăruim pentru înlăturarea
 răului, facem apel nu la un sprigin
 pe care ori-ce ziar român îl poate
 aștepta dela Români buni, ci e vorba
 de un drept, a cărui reclamare se
 impune chiar în interes național.

Fiecare cărțurar să se gândească
 deci serios la rolul și misiunea pre-
 sei, care la noi în cele mai multe fami-
 lii ține locul și a bibliotecii ori, peste tot,
 a cultivării spiritului în sens românesc.

De altminteri în chestia aceasta
 atragem atenția cititorilor nostri asu-
 pra foiiței ce publicăm în numărul
 de azi al „Tribun-ii Poporului“.

Cine are sentimentul pentru neam,
 va înțelege.

M. Sa Regele Carol a trimis d-lui D.
 Sturdza următoarea telegramă în ziua Stului
 Dumitru:

Dimitrie Sturdza.

București.

Mă grădesc a vă trimite, împreună cu
 Regina, călduroasele Noastre urări și vă do-
 resc din tot sufletul sănătate și putere!
 ca să puteți închina încă mulți ani
 statornică voastră muncă în folosul scum-
 pei Noastre patrii.

Sinaia.

CAROL.

Manifestațiuni deosebită iubire
 și dragoste i-s'a făcut d-lui Dumitru
 Sturdza, cu prilegiul serbării zilei sale
 onomastice. Din toate părțile României
 și din străinătate, numeroase felicitări
 i-s'au adresat, toți membrii partidului
 național-liberal și stimătorii săi dorin-
 du-i ani mulți feri-ști, spre binele par-
 tidului național-liberal și al neamului
 românesc.

„Voința Națională“ publică multe din
 numărul enorm de telegrame, acoperite
 de sute de subscrieri. Intre cei cari l'au
 felicitat, organul amintit numără și pub-
 lică telegrama I. P. S. Sale Mitropoli-
 tului primat, a d-lui P. S. Aurelian,
 fost prim-ministru și a d-lui Eugen Stă-
 tescu.

Estă cum îl felicită dl Stătescu pe
 șeful partidului național-liberal:

Dimitrie Sturdza.

București.

Presentându-vă respectuoasele mele
 felicitări pentru aniversarea numelui d-vo-
 stră, rog Cerul să vă dăruiască încă ani
 mulți pentru binele țerei și să vă ajute să
 înlăturați grijele cari latunecă astăzi viito-
 rul Statului român, la întărirea și desvol-
 tarea căruia ați lucrat toată viața.

Leordeni.

Eugen Stătescu.

Chestia drumurilor de fer din Bosnia,
 în gîrul căreia s'a făcut atîta zărvă, încât
 în josa ei acută părea a provoca crasă de ca-
 binet și dincolo și dincoace de Laita, a in-
 trat, în fine, pe calea soluțiunei pactnice.

Concluzul — învoială a consiliului comun
 de ministri, nu a ajuns încă în publicitate,
 dar, să știe, că atât Austria cât și Ungaria
 au abandonat ideea facerii liniilor ferate de
 interes economic-comercial, de ocazională sacri-
 ficându-și fie-care punctul de vedere special
 și a rămas să se pună în lucrare, până la
 situații financiare mai favorabile, numai dru-
 mul de fer de interes strategic, așa cum a
 fost cerut de ministrul comun de războiu,
 Krieghammer.

FUIT...

Un deosebit interes presintă ședința
 de Sâmbătă a Dietei din Budapesta.

Și estă pentru ce.

Altercația ce a avut loc între doi
 fruntași din partidul Kossuthist, în dis-
 cuțiunea asupra inarticulării căsătoriei
 moștenitorului de tron, este pe cât de
 interesantă, pe atât de semnificativă.

Interesant e să vezi, cum doi frun-
 tași, ca Ugron și Polonyi, cari decenii
 au luptat alături, se taxează unul pe
 altul de nepriceput, ori transfug.

Este semnificativ totodată, că s'a
 ajuns în partidul Kossuthist la o ast-fel
 de ciocnire, de antagonism de principii.

În sinul unui organism politic când
 se ved ast-fel de aparițiuni, nu mai în-
 cape îndoială că ne găsim în fața unei
 disoluțiuni.

Partidul Kossuthist, altădată atât
 de puternic, atât de temut, îl vedem as-
 tăzi nu numai desbinat, dar părăsit chiar
 de ultimul său element de forță, de sin-
 gurul bărbat politic de valoare, de Ugron.
 Vedem o armată părăsită de general;

și generalul, cu tot bagagiul desiluziilor
 din lupta sa de pîndă aci, trece în rin-
 durile dușmanilor săi de ieri.

Dacă aceasta s'ar întâmpla în câm-
 pul de războiu, s'ar numi tradare; în
 condițiile lui Ugron însă, ea poate fi
 numită: trezire.

Trezire, căci dupăce 25 de ani de
 luptă politică, dupăce îndârjirea și fa-
 natismul infiltrat prin educație și mediu
 social s'au tocit, dupăce s'a convins de
 zădărnicia luptei în serviciul unei utopii
 periculoase, Ugron abandonează ceata
 ajunsă caraghioasă...

Rămân de-acum Kossuthiști, — pu-
 țini la număr, în fața noilor alegeri, fără
 cap, cu d'alde Kossuth-Ferencz, Pich-
 ler, și alte nuliități, atât pe terenul po-
 litic cât și ca intelectualități.

Dar aceasta a și trebuit să fie
 soarta Kossuthismului, firese era ca acest
 partid să ajungă la faliment, căci bazele
 organismului său sunt lipsite de tărie
 morală.

Părăsit de ultimul său om de talent,
 Kossuthismul în curînd va ajunge la
 epitaful:

Fuit...

Din Dietă.

— Ședința dela 12 l. c. —

A fost a doua ședință de când
 s'a început dezbaterea în special asu-
 pra proiectului de lege despre căsă-
 toria moștenitorului de tron.

Primul și singurul orator al șe-
 dinței a fost Szilágyi Dezső, care acum
 a doua-oră a vorbit la acest obiect.
 De data aceasta însă marele jurist al
 patrioților a vorbit de tot năcăjit.
 Într-una din ședințele trecute adevă
 deputatul partidului popular, Rakovszky
 István, îl atacase la ambiș pe Szilágyi
 spunându-i, că: „înțelege rău și greșit
 pe Deak Ferencz“.

Aceasta l-a îndemnat pe Szilágyi
 să polemizeze cu Rakovszky și să i
 sdrobească afirmațiunea.

Polemia a fost de tot aprinsă.
 Rakovszky însă i-a promis și el revan-
 șul; ceea-ce va face în ședința pro-
 ximă.

Din România.

Intrunire politică.

La intrunirea ce va avea loc Duminecă
 la clubul conservator din capitală, se va
 alege noul comitet.

Vor fi aleși: dl Gh. Gr. Cantacuzino,
 șeful partidului conservator, președinte al
 clubului; dl colonel Rosnovanu și Th.
 Rosetti, (junimist) vice-președinți și mem-
 briați în comitet. Președintele clubului până
 acum a fost dl general Manu, care a de-
 misionat.

Postii membrii ai clubului constituțio-
 nal, intrunindu-se au decis înscrierea lor în
 clubul conservator.

Protest.

D. rector al Universității din Iași a
 convocat comisiunea instituită pentru re-

dactarea memoriului, adresat d-lui ministru și corpurilor legiuitoare, pentru menținerea facultăților juridice și de medicină din Iași, pe cari ministrul instrucției și-a propus să le desființeze.

Comisiunea se compune din d-nii profesori: Gh. A. Urechii, Dr. L. Russ, I. Găvănescul, I. Burada și Dr. C. Botez.

Revoltele țărănești.

Se semnaleză earșii din R. Sărat noui răsvrăiri, cu un caracter tot așa de violent ca și la început.

Trupe numeroase s'au dus la fața locului.

Țăranii mai sunt rescuși în mai multe comune de pe marginea județului Gorj, partea Mehedinții.

La T. Jiu s'au dus batalionul I de vânători din Craiova și două escadroane de roșiori. A sosit și dl. I. Budurescu procurorul general al Curții de apel din Craiova.

D. procuror a plecat în zorii de zi la Brădăcenți. Asemenea și batalionul de vânători și escadroanele de roșiori.

S'au mai cerut încă două batalioane de infanterie la Brădăcenți.

Trupele au fost puse sub comanda d-lui general Găgăru.

Din satele răsculate nu se mai anunță nimic nou.

Se speră că dacă trupele vor ajunge la Brădăcenți, operațiunile pentru taxarea borhotului se vor putea urma în liniște, trupele impunând țărănilor prin numărul lor.

Țăranii din comunele de munte, vecine cu județul Gorj, sunt foarte agitați.

Administrația a luat toate măsurile pentru dispozițiunile dictate de împrejurări.

DIN BUCOVINA.

Alegerile pentru Reichsrath în comunele din districtul Rădăușului, alegerile de electori pentru deputat în Reichsrath s'au terminat, cum se știe, cu succes deplin pentru partidul poporal național român, al cărui candidat pentru curia a cincia este dl. Dr. George Popovici.

După-cum cetim în „Deșteptarea”, nr. de Duminecă, alegerile de electori în districtul Siretelui încă s'au început și vor ține două săptămâni. Spune, că căpitanul districtului se zbuicimă din răspureri ca să direagă cu slăbășii săi alegerile după chef și comandă, cu toate că în district e liniște. Numita foaie e informată însă, că fierberea va începe îndată ce se va simți amestecul neertat din partea căpitaniei.

Scrisori către elevi.

Sub acest titlu d-șoara Maria Cioban, directoara școlii române de fete din Arad, a scos un volum, din care ne face plăcere a reproduce următorul fragment (scrisoarea II), rămânând să revenim încă asupra acestor scrisori educative și instructive.

Cu cât judecata noastră se întărește și sentimentul nostru de umanitate se clarifică, cu atâta vedem că avem mai multe datorințe și față de națiunea noastră, și cu atâta aflăm mai repede și pe ce cale îi putem folosi. Dar voința de a face bine, numai atunci va fi încoronată de succes, când va fi isvorită din o inimă, care bate cu iubire ferbinte pentru neam, și când iubirea aceea e fără interes și având călăuze energia și tactul.

Ei bine, așa-dară când lucrăm noi pentru binele neamului? Când îi folosim numai din iubire adevărată?

Când lucrăm noi pentru națiune, nu suntem oare conduși de vanitate, și nu aștep-

ta în înțutul *Homorului* alegerile de electori încep mâine, Mercuri.

Privitor la alegerile în curgere „Deșteptarea” în numărul său de Duminecă, între altele, scrie următoarele:

„Au început acum alegerile de electori (valman) Toată țara se află într-o febră mare. Mai ales în partea Bucovinei despre meazzi agitațiunea este cumplită. În raptul capului caută căpitanii districtuali la porunca guvernului din Cernăuți să străbată cu listele lor de electori. Nelegiuirile sunt la ordinea zilei. Legile se calcă mai vtrtos și mai fără de rușine chiar de aceia, cari sunt chemați nu numai să le bage în samă, ci chiar să pzească ca nu cumva să fie călcate de cineva. Dar frumoasă pildă a dat celorlalte districte districtul Rădăușului, care în ciuda dușmanilor noștri, în ciuda căpitanului și a comisarilor guvernali s'a ținut sfânt de drepturile sale și a ales în cele mai multe comune lista electorilor compusă de partidul poporal național.”

Adunarea generală extraordinară a „Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina” va avea loc în ziua de 12/25 Noemvrie 1900 la 3 ore d. a. în localitățile societății „Casa națională”, piața principală Nr. 3 cu următoarea ordine de zi: 1. Invoirea cu erezii legali ai defunctului Șemaca. 2. Raport despre adaptările în casa națională. 3. Propuneri eventuale.

Partea literară

ZECE MAIU

CUVĒNTARE

de

D. A. STURDZA,

Membri al Academiei Române.

(Continuare).

III.

Sub aceste auspicii se deschideau în București Corpurile legiuitoare la 15 (27) Noemvrie 1875.

Ministeriul Lascar Catargiu avea în mâinile sale conducerea afacerilor din Martie 1870. Pentru prima dată în era nouă inaugurată în urma tratatului de Paris, se vedea un minister având o durată de cinci ani. Acest fapt era desigur un progres în fața fluctuațiunilor anterioare, căci da loc la o geră mai liniștită și la o lucrare de consolidare mai serioasă a noului stat. Cu toate acestea Ministeriul nu era la înălțimea problemelor ce România însăși era chemată a deslega în mijlocul dificultăților ce se ridicau amenințătoare.

Încă din 21 Iunie (3 Iulie) 1875 Regele Carol însemnă în notele Sale: „Partidul conservator amenință a se descompune și a provoca o schimbare de ministeriu. Boerescu lucrează pentru a constitui un partid separat de Lascar Catargiu, câștigând în acest scop pe președintele Camerei, Dimitrie Ghi-

ca”; ear în 20 (1) Ianuarie 1876 Regele observă: „Cantacuzino, ministrul de finanțe, nu se simte la înălțimea chemării sale; ministrul instrucțiunii publice întâmpină o opozițiune însemnată la legea instrucțiunii publice”.

Dar fulgerele se indesuiau și tunetul se auzia deja în apropiere. În 24 Noemvrie (6 Dec.) 1875, Capul Statului, îngrijit, apreciază situațiunea politică a guvernului Său: „Principele voește să discute în consiliul de ministri atitudinea ce guvernul român va trebui să ia în momentul exploziunii războiului în Orient. Ministerii nu au o idee clară a situațiunii și se arată cu totul indeciși. Ei se pronunță deocamdată pentru expectativă, nefiind evenimentele încă în ajun de a izbucni”.

După patru luni crisa ministerială izbucni, provocată prin neînțelegeri acute în stinul guvernului, prin o situațiune financiară gravă, despre care ministrul nu avea o idee clară prin îngrijirea țării, care se manifesta în alegerile senatoriale. Lascar Catargiu demisionă cu întregul Cabinet în 4 (16) Aprilie 1876 și peste puțin se retrage și noul ministeriu al generalului Ioan Florescu.

În 27 (9) Aprilie un minister național-liberal depunea jurământul de credință la palat. El era presădat de Manolache Costache. Acest minister făcu loc în 24 (5) Iulie ministerului Ioan Br. tianu.

Cu venirea național-liberalilor la guvern, aspectul indecis al României se schimbă. Țara intră în mișcarea europeană, prevestitoare de evenimente însemnate.

Activitatea Statului român, până atunci restrânsă în dezvoltarea lui internă, își ia deodată un sbor hotărâtor, și la ordinea zilei intră chestiunea indicată de Principele Carol în Noemvrie 1875 — a liniei de demarcare dintre România întinerită și Turcia îmbătrânită.

Pe când ministeriul Florescu vorbea în programul său din 15 (27) Aprilie numai „de observarea secululoasă a celei mai stricte neutralități și de respectul absolut al raporturilor noastre politice cu Sublima Poartă și cu marile Puteri garante, basate pe vechile Capitulațiuni și pe Tratatul și Convențiunea din Paris”, programul ministerului Manolache Costache, în partea sa privitoare la politica externă, glăsuia astfel: „Politica noastră exterioară va fi plină de respect pentru tratatele internaționale, cari stabilesc condițiunea politică a României, și asigură Independența și I. garanțiază neutralitatea. Țara va merita astfel încrederea înaltelor Puteri garante... Posțiunea geografică a României și conservarea neutralității noastre cer imperios, ca să fim totdeauna în stare a apăra fruntariile noastre și a face să se respecte neutralitatea noastră. O bună organizare a forțelor militare ale țării este dar absolut necesară”. Programul Brătianu zicea scurt și cuprinzător: „În privința relațiunilor noastre exterioare, o strictă neutralitate, menținută prin o pază nelincetată a siguranței publice și a fruntariilor, va fi obiectul constantei noastre preocupări”.

(Va urma).

ȘOAPTE

Cade frunza...

Frunzele pălite, istovite se imprimă peste cârările de printre copaci.

Ramurile cernite se isbesc la suflul vântului, dând un sunet lugubru.

Numai soarele mândru tr. ce tot călător, pe drumul zilei, din focul său re dând slabe raze, mângâietoare...

Ca frunzele pălite sunt iluziile noastre; istovite se împărtășie ele în drumul omeneștii.

Împărtășiate în drumul trecut, amintirilor lacrimi îți aduce în ochi...

Și unde e soarele „mângâietor”?

Ce îți rămâne din podoabele vieții?

„Frunzele uscate”?...

Oade roua înzadar,

Altele nu mai răsar.

Olimpia.

Spicouri din presa maghiară

În „fő és székelyország” al patrioților și noi destrăbălarea vieții de stat luat o proporție care înspăimântă Schreier-Moritzul cel mai ușurel în de de morală.

Astfel înauși „Pesti Napló” într-un ticol dela 11 c. se tângue după-am mează:

„Budapesta e ca un tiner în țară, care ar avea mare poftă de dar n'are parale destule. Ea n'a ridicat erii spre — azi, caracterul ei de oraș este însă sforțat, ear înfățișarea ei nu este urmare a dezvoltării sale ci este numai strălucirea unor articole portate ce și-a agățat pentru a poartă fudulie și nebună îngâmfare. Cu un orașul acesta draguț este parvenit și caracteriză pe parveniți, găsești ca mada într'insul”.

Și așa mai departe continuă a de multimea de „székelydyrok”, cari pe străzile Budapestei, contribuind la carea moravurilor...

Dacă am scrie noi astfel, ziarele maghiare desigur ne-ar injura ca la m tului.

tăm lauda lumii, și nu e oare la mijloc și interesul personal?

Bine ar fi de n'ar fi, dar, iubita mea, mi-se pare că, prea adesea, e mai mare în noi egoismul decât iubirea de neam, mai tare vanitatea decât lepădarea de sine!... Puțini sunt oamenii, cari se pot ridica peste slăbiciunile comune și, stând la înălțimi sufletești ideale, să știe ce datoresc neamului lor...

Am văzut de multe ori femei cu tricoler pe piept, vorbind... în limbi străine, și le-am auzit strigând în lumea mare, că: țin atâta și atâta la numele și națiunea lor, ear' dacă mergi la ele, în toată casa lor nu vezi o carte, o revistă românească, ba ce! mai mult, nici ideile nu au ce reviste românești există... Cărți românești le sunt indiferente, sub pretext că... nu află în ele nimic bun, nimic „draguț”, până când adevărata cauză e aceea, că... nu prea știu ce! românește... Mulțumită lui Dumnezeu, exemplarele acestea încep a se rări, și cele bune, ca și tine, care se interesează cu toată inima lor ferbinte și tină, de ale noastre, sporesc mereu.

S'a întâmplat odată, că într'un oraș venise un comediant ovreu, care ținea reprezentațiunii mâncând hârtie și înghițind țiga-

rete aprinse! La astfel de lucruri fără preț, să fi văzut cum alergau domni și doamnele noastre, și cum mai cumpărau locurile cele mai scumpe de privit, făcând câștig scamatorului, ear' în ziua următoare s'a ținut concert și teatru, arangeat de meseriașii Români din acel loc, și ce să vezi? Nici unul dintre cei-ce s'au dus la scamator, nu s'a apropiat de petrecere, ear' dacă le făcea în'rebarea: „Pentru-ce n'ați venit?”, te măsurau cu dispreț: „Cum? Adecă noi să ne mestecăm cu meseriașii?”...

Pare că meseriașii noștri ar fi mai puțin demni, ca Ovreiul cu panglicele de hârtie!... Dar' așa e felul de gândire națională, a unor anumite cercuri, chiar purtătoare de tricoler pe piept.

Deci înțelegi, iubita mea, că iubirea de neam nu se mărginește numai în aceea, a purta tricolorul de găteală pe haine, și a striga în lume, că suntem Români, — ci și în multe alte! Ca să folosim neamului, trebuie să facem fapte și nu vorbe goale.

Istoria ne spune plastic și mișcător, cu câte greutăți și necazuri s'au luptat moșii și strămoșii noștri, ca să apere de nimicire limba, portul și obiceiurile noastre, ear' bunicele noastre și-ar fi făcut cruce și ar fi blăstemat pe nepoata care n'ar fi avut în-

demnul să învețe românește și n'ar fi dragoste destulă către portul și obiceiurile noastre strămoșești, cu toate că mai multe femei învățau mai puțină carte ca noi. Știau mai puțină carte, dar' știau mai puțin să-și iubească neamul și să-și păstreze morile.

Și aci cu drept ne-am putea întreba dacă femeile neînțelepte au fost așa în fice națiunii lor, ce se cere oare dela cele care am învățat multe de toate?

Dacă bunicele noastre au fost neînțelepte vorbind limba românească, noi să ne gândim de ea și să vorbim limbi străine, pentru noi am învățat, pentru că ne numim, ca noi.

E frumos să știm limbi străine, dar' acelea să vină numai în linia a doua, în linia primă să studiam și să folosim limba noastră strămoșească, de-a cărei nicidecum gine, nici de poziția ei azi nu avem la ne rașina!

Limbile străine să le respectăm, dar' limba noastră să o iubim, și să ne alim o cunoaște perfect, să-și cunoaștem limba și să ajutăm și cu banii noștri acestei literaturi, cumpărând cărțile bune apar într'țusa, căci har Domnului are multe, și abonând și câte-o revistă românească.

Noutăți

Arad, 13 Noembrie n. 1900.

Ministrul Hegedüs în Arad. Se va mari pregătiri din partea patrioților aradani pentru primirea ministrului de comerț *Hegedüs Sándor*, care va sosi Vineri, în 16 l. c. n. și va petrece aici ziua întreagă, iar seara se va întoarce la Pesta.

Hirotoniri. Prea Sântia Sa dl episcop *Iosif Goldiş* a hirotonit azi în capela curții: pe clericul absolvent *George Onciul* întru presbiter și pe clericul absolvent de teologie *Florian Turbe* întru diacon.

Nou comandant al gendarmeriei din Arad. În locul lui *Róunay Béla* transferat la Alba-Regală, — este numit căpitanul *János Károly*, până acum căpitan de gendarm din Carci-mari. Noul comandant și a început deja funcțiunea slăbită.

Nou avocat român. Înregistrăm cu deosebită plăcere vestea, că dl *Dr. Valeriu Moraviu*, unul dintre cei mai distinși tineri avocați ai noștri, și a deschis cancelaria avocațială în *Maria-Radna* (comitatul Aradului).

Îi dorim multă fericire și succes mare în noua sa carieră, pentru apărarea cauzelor și intereselor poporului.

Convenire socială în Arad. Ni se anunță, că tinerimea română din Arad va arangea Sâmbătă, în 17 Noembrie st. n. a. c. o convenire socială în sala restaurantului „*Milleniu*” din loc. Începutul va fi la orele 7^{1/2} seara.

„Deșteaptă-te, Române!” — în italianește. Locotenentul italian *Rossi* din Neapol a tradus în limba italiană imnul nostru „*Deșteaptă-te, Române*”.

Necrolog. *Ioan C. Moldovanu*, paroh p. cat. român în Nir Adon, v. arhidiaconul districtului Vasad, asesor consistorial etc., a încetat din viață la 6 Nov. a. c. în vârstă de 76 ani al vieții, 49 al preoției și al fericitei căsătorii. Înormântarea „i. s. a.” făcut Jol, în 8 l. c. în cimitirul g. cat. din Nir Adon. Vie-i memoria binecuvântată!

„*Telegraful*”, organul I. P. S. Sale Mitropolitului reproduce și el pretinsa „desmintire” din „*Gazeta*” privitoare la aserțiunea noastră că I. P. S. Sa n'a dat nimic pentru masa studenților...

Toate popoarele superioare își aprigesc pe întrecute zărele lor și cărțile lor, numai, ciudat, noi Români mai bucurăm de un avantaj pe alte nimicuri decât pe cărți, ori dacă chiar cumpărăm cărți, cumpărăm de cele în limbi străine, căci... pe ale noastre nu le știm!

Dar' de-ar sta acest lucru numai față de literatură! Năcazul e, draga mea, că nu știm mai bine nici pe alte țări. Să primim d. e. comercial. În opid, sau oraș românesc sunt cinci prăvălii, patru din ele sunt ale Ovreilor sau altor limbi străine de noi, și una a unui Român. Băgă numai de seamă și vei vedea, că cei 4 negustori străini vor avea prăvăliile pline tot de Români, iar Românul se va putea mai puțin lăuda de aceasta! Pentru ce? Pentru că suntem inecusabil înclinați și aici, ca și în literatură, mai mult spre ce e străin, socotind că e mai bun ca ceea ce putem afla la noi și la al noștri. Și străinul ne cunoște slăbiciunea asta, se folosesc de ea cu istețime și ne înalță bine învoțându-se, până când întreprinderii români, trebuie să lupte cu colosale greutăți, și mulți, dispuși, să-și închidă întreprinderea și să-și cerce „norocul” eașt cu plugul.

Lucrul își are altfel explicația sa. Noi Români în decurs de multe negre veacuri

Răspundem „*Telegrafului*” același lucru pe care l'am spus „*Gazetei*”: noi am afirmat că I. P. S. Sa n'a dat nimic în zilele trecute, când pentru sfârșirea iconelor reparato dela S. t. Nicolae eforia acestei biserici i-a dat onorariul de 5000 — zeci de mii — coroane. Iar afirmarea aceasta nu va desminti-o nici „*Telegraful*”.

Convocare. *Societatea pentru înființarea unei școli de fete române în Oradea-mare* își va ține adunarea generală în Oradea-mare la 8 Decembrie st. n. după amiază la 3 ore în localul institutului „*Bihoreana*” cu următoarea programă: 1) Președintele deschide adunarea; 2) Se va alege un secretar pentru redactarea p. ocesului verbal al adunării; 3) Cassarul va face raport despre progresul Societății și în special despre starea fondului ei; 4) Se va alege o comisiune de trei, care să examineze raportul cassarului și să facă raport adunării; 5) Se va alege o comisiune de trei, la care se vor înscrie membrii noi și la care se vor plăti taxele de membri, având comisiunea a raporta adunării; 6) Propuneri eventuale; 7) Alegerea președintelui, vicepreședintelui și a comitetului societății pe trei ani următori; 8) Se va defiga locul și timpul viitoarei adunări generale; 9) Președintele va închide adunarea. Invităm la această adunare pe toți membrii Societății, precum și pe aceia care doresc a fi atari. Oradea mare, 7 Noembrie 1900. *Teodor Kováry*, președinte. *N. Zigre*, cassar și substitut secretar.

Duel între aristocrați unguri. Eri înainte de amiază s'a petrecut în Budapesta un duel cu sabia între aristocrații: prințul *Odeskulchy Géza* și contele *Széchenyi Aladár*. Acest din urmă a fost grav rănit la brațul drept. — Pricina duelului se tânuște.

Ville statului în România. precum spune *Revista Viticolă și Horticolă*, au dat ștan cu mult mai bine, decât sesocotia înainte. Se credea că vor da 30 000 de calitri, și au dat peste 40.000.

Treicolorul earăși batjocorit în Bucovina. Cetim în „*Deșteptarea*” din Cernăuți: „Duminecă în 30 Septembrie, a venit un jandarm din Udești la jocul din Rus-Mănăstioară și văzând feciorii împodobiți cu treicolor a îndrăsnit de a le rupe cu de-asila treicolorul de pe piept și dela pălărie; reflectând feciorii că și fetele poartă treicolorul împletit în părul de pe cap, n'a cutre-zat jandarmul să le rupă treicolorul cu părul de pe cap cu tot, ci numai le-a amenințat. Rectifica-se-va și aceasta?”

O luptă fioroasă cu un urs. *Iuon Rusu* din Merisor (lângă Petroșeni) a mers s'ap temăna trecută în pădure, unde avea tăie tori de lemne, și știind că umbla urși prin pădure, și-a luat și pușca cu sine. Într-o curătură, eață vede aproape un pui de urs mărișor. A tras un foc asupra lui, puil a

am fost înălțuși cu totul tot de glie. Nu ne era permis să ne dăm copiii la școală, ba copiii de „*Valah*” nu erau primiți nici de ucenici pe la măiestri. Tot ce ne trebuia, noi eram siliți a ne cumpăra dela măiestrii și negustorii străini. Faptul acesta a încolțit în impilatele inimii ale poporului gândul și credința, că toate cele ale negoțului și măiestriei, numai la străin le poți afla. Când acum după vremuri ne am mai smuls și noi de sub aceste atări, și a început și câte-un Român să-și deschidă ici-colea prăvălie, o lucrătoare de cutare măiestrie, oamenii noștri îl privesc încă cu nelcredere, și vechiul sentiment îl împinge încă spre străin, ca spre „*naturalii*” purtători ai comerțului și industriilor. Da, iubita mea poporul are încă acest sentiment vag și nelegitim. Și pagubă, mare pagubă, că el apare, poate sub alte forme și mai adăogând motive, și în orașe... Oare să nu fim noi în stare a ne pune mai presus de această înclinație rea a noastră?

Maria Cioban.

început a urla și a fugit în tufă. Omul după el. Dar' de-odată, pe nesimțite, ursoaica îl apucă pe la spate, cu o brâncă de gât și cu una de spate. Omul s'a întors spărit spre ea, atunci ursoaica haid' să-l apuce de obraz! Cu mare greu a putut-o împinge dela sine cât să nu-l apuce fața cu unghile, că atunci era gata cu toate, și prin o apucătură norocoasă, cum ursoaica își căscase gura asupra lui, apucându-l falsa din jos, așa i-a smucit-o că i-a rupt-o! Fara a răcnit una de durere și cu atât mai furioasă voia să-l sfirtece acum cu ghiarele, i-a și sfirțit-o hainele, i-a ghiărat mânie, dar de obraz o ținuse încă departe. De-odată, fiind coaste, se restoarnă amândoi și hai de-a dura, când omul peste ursoaică, când ursoaica peste el. Între doi butuci de stejer s'au oprit. Neputându-l face nimic cu gura ruptă, fara începu să-l zărcească în puternicele i brânci pe nenorocitul și acuză i-tovitul de puteri Rusu, când, spre norocul lui, eață un alt om din Merisor, Dan Căpeți, care auzind sbierăturile și gemetele, se du-se și-l află. Află și pușca plină, căzută ceva mai în sus, și trase o pușcătură norocoasă în ursoaică: lovită în spirare scăpă din labele dinapoi pe bistrul Rusu, dar' cu cele dinainte dete nainte a l' sfășia. Căpeți trase al doilea foc, mai de aproape, în speriele dinainte ale ursoaicei, și asta, perzându-și puterile și din brâncile dinainte, căzută cu o urlătură teribilă, și nenorocita ei jertfă s'a putut acum cu greu desface totuși din ghiarele ei. Căpeți i-a mai tras apoi fiare câte-va cu săcurea în cap și a omorât-o. — „*Bunul Econom*”.

BIBLIOGRAFIE

Salică (Nicolae). *Antropomorfisme și anti-antropomorfisme în limba română.* (Rețipărire din „*Gazeta Transilvaniei*”). Brașov 1900. 1 br.

Avem în fața noastră un prea interesant studiu de psihologie populară.

Este generală tendința în omenire, în stadiul ei primitiv, de a reduce toată lumea fenomenală la fundamentul experiențelor și cunoștințelor, cari mai întâi se fac asupra trupului, propriu Judecând după măsura sa întâi pe celelalte ființe omenești, în concepțiunea sa își antropomorfizează în urmă și restul experiențelor.

Această tendință se manifestă nu numai în formarea concepțiilor religioase-morale, ci și în expresiunile lingvistice. Frumusețea poetice ale limbii populare, figurile, tropii se reduc la antropomorfizare. Un exemplu:

Pe un picior de pliu
Pe o gură de raiu.

Atâta frumuseți ce împodobesc limba populară: *crierul* munților, *geana* pădurii, etc. sunt formate din necesitatea de a compara lucruri mai îndepărtate cu cele mai apropiate cunoștinței primitive.

Autorul citează și analizează o serie de antropomorfisme din limba română, făcând unele comparații și citând analogii din alte limbi.

R. reflectând omul asupra lumii ce îl înconjoară, își aplică și el organismului său, determinările formațiunii plastice din lumea fenomenală: *antropomorfizează*. De es.: *furca* peptului, *fluerul* picioarelor, *luntea* ochilor, etc.

Cele mai frumoase exemple de antropomorfism le găsim în legendele și poveștile din popor, — cum sunt: *Feciorul de împărat*... *Împietrit până la brâu*; — *poveștea* *babei Dochia*, etc.

Studiul d-lui Salică mulțumește tema propusă

Cothișel (Constantin) *Monografia comunei Certege și istoria bisericii greco-orientale ortodoxe române din această comună.* Sibiu 1900. 1 br.

E vorba de „*Moți*”. N'am lăsat cartea din mână până n'am citit-o toată. E vorba de eroii neamului nostru și Hannibal ante portas! ai vrăjmașilor neamului românesc.

Brosura d-lui Cothișel e foarte prețioasă, căci ne dă un tablou de starea actuală a satului Certege, arătându-ne ce au

ce lucrează, cum trăiesc, ce înfățișare au iubiții sei frați și fi sufletești.

În afară de situația morală economică și culturală, cartea ne dă și o mică schiță asupra istoricului comunei, înființată la 1815. Dar aflăm totodată din schița sa fugitivă, că din această parte întregitoare oare-când a omului Cămpeni, a avut *Horea* și că-i-va tovarășii de glorioasă amintire și de jalnic sfârșit.

În descrierea pozițiunii satului Certege să lăsam pe ator să vorbescă:

„De pe vârful (Balomireasca-Picio-rog 1646 m.) ni-se deschide o largă și frumoasă priveliște spre miază-zi...”

„Când timpul e senin și aerul curat, din vârful Runcului (1579 m.) și de pe Balomireasca șirim în depărtare mare munții hotarnici dela marginea sudică a Ardealului, anume munții Făgărașului și ai țării Bârsel. Dar și de pe alte piscuri mai mici și de pe coastele dealurilor, privirea este frumoasă. Mai în apropiere, jur împrejur se văd șirurile nesfârșite de înălțimi, printre cari se ridică ca niște surieși munții Bihorulul, Gâina, Vulcanul, vârful Vulcanului, Geamăna, Dealul-mare și pe Arieș în jos, ear mai în colo se zăresc, perzându-se în marea albăstrie a depărtării, munții Hațegului și ai Sebeșului”.

„Pe acest teritor deluros se află așezată comuna Certege cu casele sale resfrate.”

Dort möcht ich...

Capitolul final din cartea d-lui Cothișel tratează istoricul bisericii române gror. din Certege, care prin multe și grele lupte a trecut, lupte între frați, — până în jumătatea din urmă a veacului ce apune.

Epigrame.

Unul călugăr.

Pășește grav, cu cap plecat
Istoricul cel mare,
C'asteaptă să se n'alțe sus,
Ca Pyttas pe căldare...

Ultime știri.

Procesul asasinilor bulgari.

București, 12 Noevmre. Azi s'a început aici pertractarea finală a procesului intentat în contra asasinilor bulgari ai lui *Fitovschi* și *Mihăileanu*. Mai întâi s'a constituit curtea cu jurați și tribunalul, al cărui preșident este dl *Djuvara*. Pertractarea proprie a procesului se începe numai mâine și va ține în fiecare zi dela orele 12 până la 6 seara. În sală sunt rezervate locuri pe seama corpului diplomatic și pentru raportorii ziarelor din străinătate.

Inchiderea expoziției franceze.

Paris, 12 Noevmrie. Azi, punct la 10 ore seara, a dat salve un tun din turnul *Eiffel*, voinând lumii închiderea marelui expoziții franceze.

Pe străde lume imensă până târziu nouptea a asistat la marele act de închidere a expoziției, care, la începutul veacului XX, a întrunit la un loc toate minunățiile din lume, produse de geniul neamurilor din toate continentele pământului.

Evenimentele din China.

Londra, 12 Noevmrie. Din *Tientsin* i-se raportează lui „*Daily Mail*”: Între reprezentanții puterilor străine sunt mari frecvări, din pricină că cu privilegiul tratativelor pentru pace din Peking, țările Belgia, Danemarca, Olanda și Spania doresc să fie considerate și opiniile lor. Pe partea acestora sunt acum *Rusia* și *Francia*; ear contra lor *Englittera* și *Germania*, cari susțin, că decisiuni hotărtoare pot să aibă în cauză numai acele puteri, cari au luat parte la operațiunile de răboiu în China.

Poșta Administrației.

Doamnei *Iuliana Jurca n. Barna*, în *Oladova*. Am primit abonamentul pe al IV. cuartal. Vă mulțumim.

Editor: **Aurel Popovici Bareianu**.
Red. respuns: **Ioan Russu Șirlianu**.

Invitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe al doilea semestru la

„TRIBUNA POPORULUI“

Cu condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, cari sunt cele următoare:

In Monarchie:

Pe un an . . . . . Cor. 20.—
Pe 1/2 an . . . . . „ 10.—
Pe 1/4 an . . . . . „ 5.—
Pe o lună . . . . . „ 2.—

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . . . franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu cor. 4 pe an, având o întindere de 8 pagine, cele 4 pagini ale

foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Domnii abonați sunt rugați a grăbi cu reînnoirea abonamentelor pentru regulata expedare a foii.

Abonamentele se fac prin mandate postale și anunt pentru un timp, care începe cu prima și se termină cu ultima luni.

Este în interesul dlor abonați, ca adresele să fie însemnate cât se poate de corect și legibil. Domnii abonați vechi sunt rugați a lipi pe mandatul postal adresa tipărită dela fâșiile, în cari li-s'a trimis „Tribuna Poporului“ până acum.

Administrația

„TRIBUNEI POPORULUI“.

AVIS!

Pentru prăvălia noastră de băcănie căutăm un:

Comis

representabil și cu atestate bune, care e în stare a conduce de sine stător un despărțământ de detail.

Reflectăm numai la puteri de primul rang.

Acei cari sunt necăsătoriți și au cunoștință de limbă, sunt preferiți.

Ofertele cari trebuie să conțină, pe lângă atestate și fotografie, sunt a se înainta Direcțiunei subsemnate.

Reflectanții să binevoiască a-și formula și pretensiunile de salariu în ofert.

520 2—3

„Concordia“

societate comercială pe acții în Sibiu.

Institut de cură,

deschis de dimineața dela 6 ore până la 7 ore seara
(abstrăgând orele dela 9—11 în. am.)

La dispoziția publicului stau următoarele mijloce de lecuire:

Scaldă în lumina electrică:

1. Reumă, podagră, aprindere de nervi (ischias), dureri la coaste și la față, nevralgia, aprindere de pelița peptului și a foalei, otrăvire cu metal (argint viu, zinc, argint, plumb).

2. Morburi de sânge (cu ajutorul curei de mercuriu și iod), îngrășarea peste măsură, grăsimea de inimă, aprindere de pelița rinichilor, boală de zahăr (diabet).

3. Anemia, nevrasenia (slăbirea nervilor), nervositatea.

4. Morburi de piele învechite, scrofule, luparea etc.

După felul boalei, scaldă aceasta poate fi urmată de lecuirea cu apă rece, de masaj sau împachetare. —

Intrebuințarea odată costă: 1 fl. 25 cr.; 15 bilete: 15 fl.

Camee pentru inhalație, după metoda dela Gleichberg Ems, pentru aprindere acute și învechite de gât, de plumăni, cum și pentru dilatare de plumăni și astma. —

Intrebuințarea odată costă: 75 cr.; 15 bilete: 9 fl.

Cura cu apă-rece. Intrebuințarea odată: 60 c.; 15 bilete 7 fl.

Gimnastica svedeză pentru întărirea reconvașenților cu musculatura slăbită, pentru întărirea băleților și a oameșilor desvoltați, cari sufer de morburi de inimă și de strimțarea coșului peptului.

Taxa lunară dela 10 fl. în sus, după-cum e felul casului de boală.

Fie care bolnav se bucură de căutarea ce i-o prescrie medicul său propriu, sau după sfatul ce însumi i-l dau. Ori-ce îndeplinire a curei se întempla sub veghierea mea personală.

Dr. A. HECHT, 450 40—40

Arad, strada Zrinyi Nr. 3. Telefon: Nr. 270.

A apărut

și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“
următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățator; aprobat de Consistor ilustrată cu chărți geografice — — — — —	„	—70 „
2.) „Amicul Poporului“ — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cause administrative. Prețul — — — — —	„	1.— „
3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcășean, — — — — —	„	2.— „
4.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcășeanu, — — — — —	„	—80 „
5.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcășeanu, — — — — —	„	2.— „
6.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcășeanu — — — — —	„	4.— „
7.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov. — — — — —	„	2.50 „
8.) „Rășoiul pentru neatârșare“ și „Povestea unei coroane de oțel“ ambele de George Coșbuș. Prețul Rășoiului — — — — —	„	1.20 „
Prețul „Coroanei“ — — — — —	„	1.60 „
9.) „Din vremuri apuse“ — de Iudita Secușă nășc. Trușia — — — — —	„	1.— „
10.) „Vieritul“ — de Petru Vancu, — — — — —	„	1.— „
11.) „Teoria Dramel“ — de Dr. Iosif Blaga. — — — — —	„	3.60 „
12.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu. — — — — —	„	1.60 „
13.) „Cuvântări bisericăști“ — traduse de Ioan Genș. — — — — —	„	5.— „
14.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Școopol, — — — — —	„	1.50 „
15.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz — — — — —	„	1.20 „
16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Ștefu învățator în Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspunză corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoașe, pricisne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.		

La comande să se mai adauge de fie-care op 10 fleri spese postale.